

Fins al 1962 no va veure necessari emprendre la redacció final de les seves Cartes. A partir d'aquí es va dedicar amb intensitat a aquesta tasca, especialment els anys 1965 i 1966, que són els anys en què comença el post Concili.

Tot aquest material estava pràcticament inèdit, i és una sort poder-ne disposar, d'aquesta manera tan directa. Té una gran riquesa, i encara que hi ha anècdotes, citacions, comentaris, que es troben en altres obres seves ja publicades, les Cartes tenen personalitat pròpia i formen uns escrits que poden ajudar moltes persones -no només els fidels de l'Obra- en la seva vida interior.

Els continguts de les quatre Cartes que ara es publiquen tracten de temes centrals, com la crida universal a la santedat i a l'apostolat en la vida ordinària, i d'altres que es relacionen amb aquests, com són: la santificació del treball professional, la llibertat i la responsabilitat del cristià en les seves actuacions temporals, i altres aspectes més espirituals, com la unió amb Jesucrist en l'Eucaristia i en la pregària, la devoció a Maria Santíssima, l'amor a l'Església amb l'adhesió filial al Romà Pontífex i a tots els bisbes en comunió amb ell.

En el text crític comentat a la carta núm. 2 (*Videns eos*), es fa ressò d'un comentari oral de sant Josepmaria a aquesta carta. Tal comentari va ser gravat en cinta magnetofònica, durant la reunió de consiliaris de les diferents regions

de l'Opus Dei, al gener de 1966, moment en què els va entregar aquest document. Qui subscriu aquesta recensió ha tingut l'oportunitat de sentir aquest comentari i donar fe del gran profit que li treia sant Josepmaria a aquest tipus de textos. Ho feia amb humilitat i la seva gràcia particular i il·lustrant-ho amb multitud d'anècdotes. Tot això feia que se sentís amb veritable grat i amb molt d'aprofitament per a la pròpia vida interior, com ha de ser el llibre que comentem.

S'agraeix a l'Istituto Storico San Josemaría Escrivá l'esforç per posar a l'abast del gran públic aquesta joia literària i d'espiritualitat que són les Cartes de sant Josepmaria.

Joaquim González-Llanos

Cristianos en la sociedad del siglo XXI

Fernando Ocariz,
entrevistado por Paula
Hermida Romero

Cristiandad 2020
141 pàg.

En 2017, en una trobada de la família de l'entrevistadora amb Mons. Ocariz, prelat de l'Opus Dei, va sorgir la possibilitat i la proposta de l'entrevista que es publica en aquest llibre: "la raó d'aquesta iniciativa -explica l'entrevistadora- va ser facilitar que també el lector del llibre pogués escoltar el parer del prelat sobre

CRISTIANOS
EN LA SOCIEDAD
DEL SIGLO XXI

Conversación con Monsseñor Fernando Ocáriz,
Prelado del Opus Dei

qüestions crucials que ens afecten com a fidels de la prelatura, cristians en general i, fins i tot, no creients: la feina, les relacions familiars, l'amistat, les noves tecnologies, la fe o el sentit del dolor "(pàg. 10).

Els títols dels 5 capítols que componen el llibre són els següents: 1. Canvis socials i noves tecnologies, 2. Família al segle XXI, 3. L'Església en el nostre temps, 4. Oració i pietat al segle XXI i 5. epíleg. En aquest últim capítol, afegit, Mons. Ocáriz aboca la seva opinió sobre les conseqüències de la pandèmia del coronavirus, ja que l'entrevista estava preparada per abans del confinament de la passada primavera, i va caldre afegir aquest últim capítol per actualitzar les respostes a la situació creada recentment amb la pandèmia.

Els títols dels capítols no reflecteixen prou bé el contingut, ja que toquen multitud de temes i alguns són heterogenis. A més, la mateixa entrevistadora planteja, de

vegades, diverses preguntes i la resposta se centra en només alguna de les qüestions plantejades.

Alguns temes en què s'atura el prelat són: l'amor matrimonial, en primer lloc, analitzant les causes de tantes separacions matrimonials i divorcis: "Estimar és, sobretot, desitjar i procurar el bé, la felicitat, de l'altra persona, amb el que això pugui comportar també de sacrifici personal. Davant tants matrimonis que, per desgràcia, avui dia se separen, fins i tot després de poc temps de vida conjugal, sorgeix el dubte de si realment van experimentar aquest tipus d'amor alguna vegada" (pàg. 57). Afegeix: "Ningú es casa per amor veritable amb la perspectiva de separar-se o divorciar-se. Certament, la fragilitat humana fa possible que un amor veritable vagi a poc a poc apagant-se i fins i tot que desaparegui, però no és possible estimar de veritat, ad *tempus*, de manera 'provisional'. Un amor amb data de caducitat no és un amor autèntic" (pp. 59-60).

Després tracta de la naturalesa humana, la qüestió de la historicitat versus la permanència de la naturalesa: "Entendre la historicitat de la persona, per tant, suposa comprendre que la persona posseeix una naturalesa substancialment permanent i dotada de llibertat; si es nega l'una o l'altra, es buida de sentit l'autèntica historicitat humana i, en conseqüència, l'ordre moral. En canvi, entendre alhora la historicitat de la persona i la

permanència de la seva naturalesa, condueix directament a l'ordre ètic o moral, com l'únic que afecta l'home en la seva totalitat, és a dir, com a persona "(pàg. 72).

S'ocupa també de la vocació. No només de la comuna vocació cristiana, sinó també de vocacions de lliurament total a Déu. Aquí sorgeixen diverses qüestions: Com fomentar les vocacions? Com en altres moltes ocasions en aquesta entrevista, acudeix als seus records sobre la vida i els ensenyaments de sant Josepmaria: "Pel que fa als mitjans, el fundador de l'Opus Dei deia que 'si volem ser més, siguem millors'. La vitalitat en l'Església no depèn tant de fórmules organitzatives, noves o antigues, com d'una obertura total a l'Evangeli, d'un impuls real i profund per estimar més i millor Déu i els altres. Només el descobriment de l'amor de Déu pot fer que més persones vulguin respondre a la seva crida personal i, com recorda el papa Francesc, si els cristians no som alegres i transmetem l'alegria de l'Evangeli, quin atractiu pot trobar un jove a la vocació a un lliurament generós?" (pp. 92-93).

La segona qüestió és què és la vocació?, tema que Mons. Ocáriz ha tractat en altres ocasions amb gran profunditat teològica. A aquesta qüestió, respon: En les seves diverses expressions, és un do de Déu, una crida a col·laborar estretament amb Jesús en la missió evangelitzadora, una

invitació que orienta i dona sentit a tota l'existència, un ideal d'amor a Déu i als altres pel qual val la pena comprometre's de manera plena, amb totes les nostres potencialitats i desitjos" (pàg. 94).

Pel que fa a l'edat en què es pot rebre una crida de Déu, contesta: "Sobre la joventut, caldrà valorar la maduresa de cada persona i, en certes edats, actuar sempre d'acord amb els pares. Per descomptat, es pot assenyalar una edat mínima per al discerniment, però no és aventurat pensar que un noi o una noia jove sigui capaç d'assumir decisions que orientaran de manera decisiva la seva vida. Hi ha vegades que en aquests moments de la vida són molt més madurs que les persones que ja han assolit, almenys des d'un punt de vista biològic, l'edat adulta. En qualsevol cas, ha de ser respectada la legislació canònica i la civil a cada país pel que fa a la majoria d'edat suficient per adquirir determinats compromisos" (pàg. 96).

En un moment determinat l'entrevistadora li pregunta quines són les seves preocupacions. "El que de veritat més em preocupa són els problemes de l'Església: divisions, crítiques al Papa, confusions doctrinals, abusos, descristianització creixent en alguns països de tradició catòlica... Recordo molt bé unes paraules que va escriure sant Josepmaria en una carta als membres de l'Opus Dei: 'Fills meus, no podem mirar només a l'Obra: mirem primer i sempre a l'Església santa'" (p. 130).

Pel que fa a la pandèmia, anima a fer-se preguntes transcendentals: “Aquesta pandèmia ha portat grans lliçons, que hem de procurar assimilar, començant per cadascú. De vegades, podem tenir la temptació de pensar que la societat civil, la ‘gent’, no ha après la lliçó, però cal examinar-se també en primera persona: què he fet jo per mantenir aquesta actitud solidària?” (pàg. 137).

El llibre és una alenada d'aire fresc i d'esperança davant les grans qüestions que es planteja un cristià del segle XXI. L'estil de les respostes és sobri, sense concessions. Molt sintètic i profund, de manera que, de vegades, cal rellegir les respostes per treure'n tot el suc.

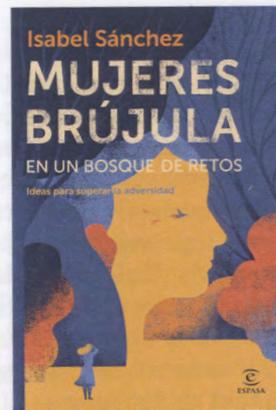
Molt recomanable, com es deia al principi d'aquesta ressenya, per a tots els cristians, i fins i tot per a persones sense fe amb interès per conèixer la racionalitat de la fe.

Joaquim González-Llanos

Mujeres Brújula en un bosque de retos

Isabel Sánchez

Espasa
Madrid, 2020
269 pàg.

Aquest és un assaig amable, positiu i reptador per a homes i dones que viuen en aquesta societat tan confusa i sense nord. Escrit amb l'esperança que augmenti la cadena de magnànims, i al fil de breus apunts de la vida professional i personal de 80 dones dels cinc continents que van respondre de manera exemplar i emprenedora a les adversitats amb què es van trobar, l'autora va convidant el lector a passar d'un tauler de confrontació a una taula de conversa, de diàleg, de construcció conjunta d'un món millor, més humà i més habitable.

Onze són els reptes universals sobre els quals reflexiona, construeix i ens convida a abraçar. El primer és “Entendre'ns”: construir ponts, abaixar barreres,